

L'ESQUEJELLA DE LA TORRATXA

BARCELONA 5 DE DESEMBRE DE 1913

NÚM. 1823 ANY XXXV

PERIODIC HUMORISTIC IL·LUSTRAT

10 cèntims Atrassats: 20

LA MODA DEL VEL MORESC

El gendre a la sogra:—Gracies a Déu que les dones parlaràn més amb els ulls que amb la boca.

INTERVENINT

PODEU creure que d'un quant temps ensà hi hà una munió de coses que no m'interessen gens ni mica i de les quals no'n sé res, absolutament res.

Aqueixes consideracions, emperò, m'animen bastant, car són una garantia, en el periodisme corrent, per a que una Crònica sobre determinat assumpte resulti imparcial i serena.

Ja us ho diré en una paraula. He estat sol·licitat per a que en l'enrenou promogut contra les pintures d'en Torres García i la Diputació que les hi ha encomanades, jo hi digués *la meua*.

Sospito que vollen dir *la seva*, és a dir *la que* sigués conforme amb la dels sol·licitants.

Consultat el meu *deure*, he trobat que, realment, L'ESQUELLA DE LA TORRATXA, en aqueixa qüestió, hi tenia que opinar.

Aleshores, jo, ni he volgut anar a veure els *frescos* d'en Torres García, ni a enterar-me dels antecedents, ni de lo que havien escrit sobre'l particular amics i adversaris.

Equànime! Fa temps que sabem a què atendre'ns, sobre assumptes parecuts. Per lo demés, així com el Príncep de la Gran Ventura tenia en la seva biblioteca una borratxada de metres quadrats de paret ocupada per llibres que parlaven de l'existència de Déu i enfront altres tants que probaven lo contrari, així també, sobre'ls *frescos* de la Diputació, a un metratge exorbitant de censures periodístiques, podem oposar-hi un metratge idèntic d'elogis.

Hi hà qui assegura formalment que alguna de les mans, pintades per en Torres García, té vint dits. Vint dits encara són pocs, en aquests temps de modernisme, en els quals cada dit pot tenir un significat simbòlic, per a formular una acusació seriosa contra un dibuixant.

Probablement, s'haurà exagerat un poc. No creiem que un pintor intenti, a grat-scient, multiplicar-se ell mateix la feina en una tant grossa proporció, sobre tot treballant a preu fet.

En Torres García, parlant amb una mica de sinceritat, hauria de restar a cobert de tota crítica. El que troba set anys de treball fa santament d'aprofitar-los.

Ell ja deu saber que no és un Miquel Angel ni un Bernad. Però els senyors de la Diputació no tenen perque alambicar tant les coses.

Si algú intentés preguntar perque una obra de tanta importància no's feia per concurs, se li pot respondre que, després d'haver vist tantes pasterades obtingudes d'aquesta manera, no cal pensar-hi mai més.

Encara servem la pell de gallina que'ns va deixar el celebrat pel monument de mossèn Cinto.

Som i serem sempre partidaris de l'elecció lliure, ja que, mal per mal, així no's fomenta l'hipocresia. Per lo demés,

quan hi hà infalibles que afirmen la capacitat d'un artista, el públic no té dret a protestar de que se'l protegeixi.

A Barcelona, un pintor, no és res; entengueu-ho bé, res; absolutament res..., si no té mitja dotzena de literats que l'aixequin.

La literatura arriba a fer entendre lo que no és intel·ligible, i el pintor que ho sab, en lloc de fer que la seva obra siga complerta i clara, la complica i la deforma, pel gust de veure lo que hi trobarà en ella l'imaginació dels que escriuen.

Per això la volta i els plafons, o lo que siga, que en Torres García pinta en la Diputació, ningú té dret a jutjar-ho fins que l'intel·lectualitat nostra n'haja passat.

A què anar-ho a veure ni discutir-ho prematurament, si, després, tot allò s'ha de cobrir de literatura, i sobre lo pintat han de posar-hi encara algunes capes d'erudició i molta filosofia preciosista.

Es per aquest motiu que nosaltres confiem que, per lo mateix que les plomes dels nostres millors exquisits han adjudicat l'obra an en Torres García abans que la Diputació, ells han de venir en definitiva a dir-nos lo que en Torres García ha fet.

No són els pintors vulgars que encara creuen en l'anatomia i compten els dits d'una mà per a saber si hi hà els justos, els que en l'estat present de l'estètica europea han de fallar; són aquells a qui no destorba la tècnica ni estàn obcecats pel coneixement de l'ofici, que han de dir la darrera paraula.

Obrir una enquesta entre pintors renomats, per a saber lo que val una pintura, és l'acte més ignocent que's pot cometre.

A la fi, aquests bons tècnics, si la discussió s'enreda, no tindran els arguments ni el lèxic que un llicenciat en filosofia i lletres, devingut definidor de bellesa, podria trobar.

Sense comptar que ell estaria exempte d'enveja, i els altres, si ho estàn, ens queda el dret de creure en l'impossibilitat de que ho estiguin.

Per totes aqueixes raons, nosaltres, que tenim també quelcom de pintors, no hem intentat veure les pintures d'en Torres García, per a restar més imparcials.

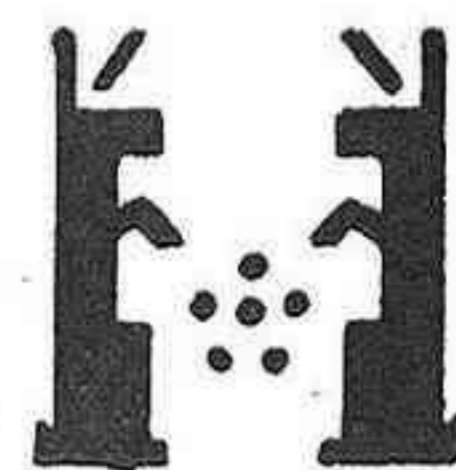
Els nostres companys literats ja estàn a la mira. No creiem que deixin indefens al seu protegit.

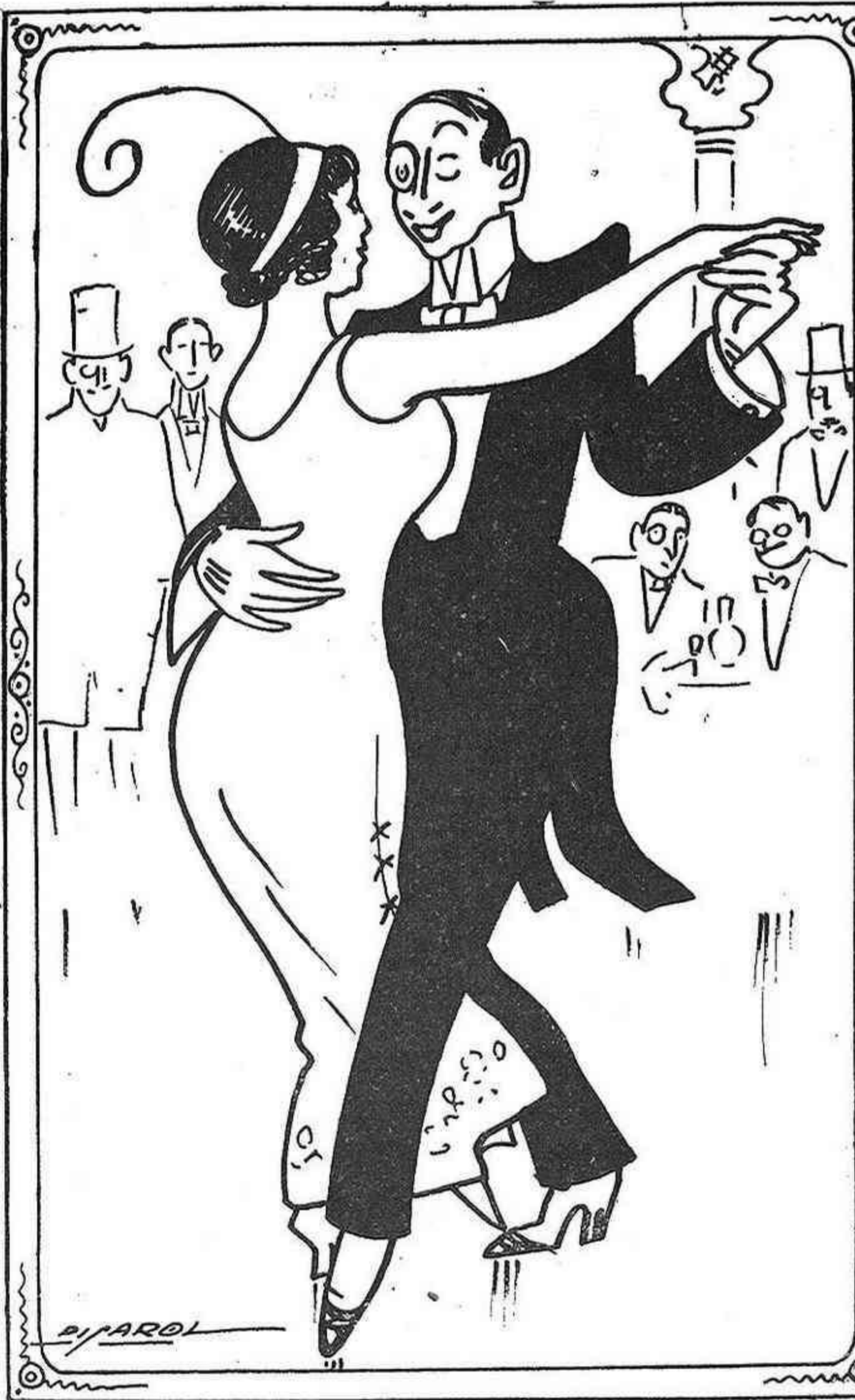
En Torres García no mereix que se'l tracti com el tracten els que saben pintar, ni que se'l ponderi com el ponderen els que saben escriure.

Això és lo cert.

No parlem de si la Diputació atén més el profit dels amics que al bon nom de Barcelona. Coses són aquestes que així les hem trobades i així les haurem de deixar.

P. BERTRANA

"La agonía de un obispo"

"El Té-tango en la Maison Dorée"

(Informació sistema *El Dia Gráfico*).

Els excursionistes corunyencs a Barcelona

En la setmana passada ha vingut deambulant pels carrers de Barcelona—amb la noble afició de conèixer als catalans de viu en viu i no per medi de cromos de caixó de panses, de la berretina, de l'ali-oli i del simbòlic porró—una distingida caravana, formada baix la protecció de l'Universitat popular de la Corunya, obrers de veritat, entre ells un regidor socialista pel Ferrol i altres distingits professors de la renomada ciutat gallega.

Han visitat, els excursionistes, quant puga haver-hi d'educador en la nostra ciutat, fent cas omís de capelletes i matiços polítics. Amb dir que han seguit desde la catedral a l'Institut d'Estudis catalans, del Museu Social al Tibidabo i d'*El Dia Gráfico* a L'ESQUELLA DE LA TORRATXA (sigue'ns permès el reclam per una sola vegada), n'hi hà prou per fer-se càrreg de l'ampli esperit que guiava als excursionistes.

Tant-de-bò sovintegessin aquestes visites, perque així ens coneixeríem de més aprop, uns i altres, i s'esvairien els massa freqüents rezels entre germans d'un mateix país.

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA se sent joiosa del pas per Barcelona de la caravana de l'Universitat popular de la Corunya.

Ecce Barcelona!...

A darrers del passat abril un diari de Madrid, que acostuma a tractar els nostres assumptes amb no massa benevolença, publicava un telegrama de Barcelona concebut en aquests precisos termes:

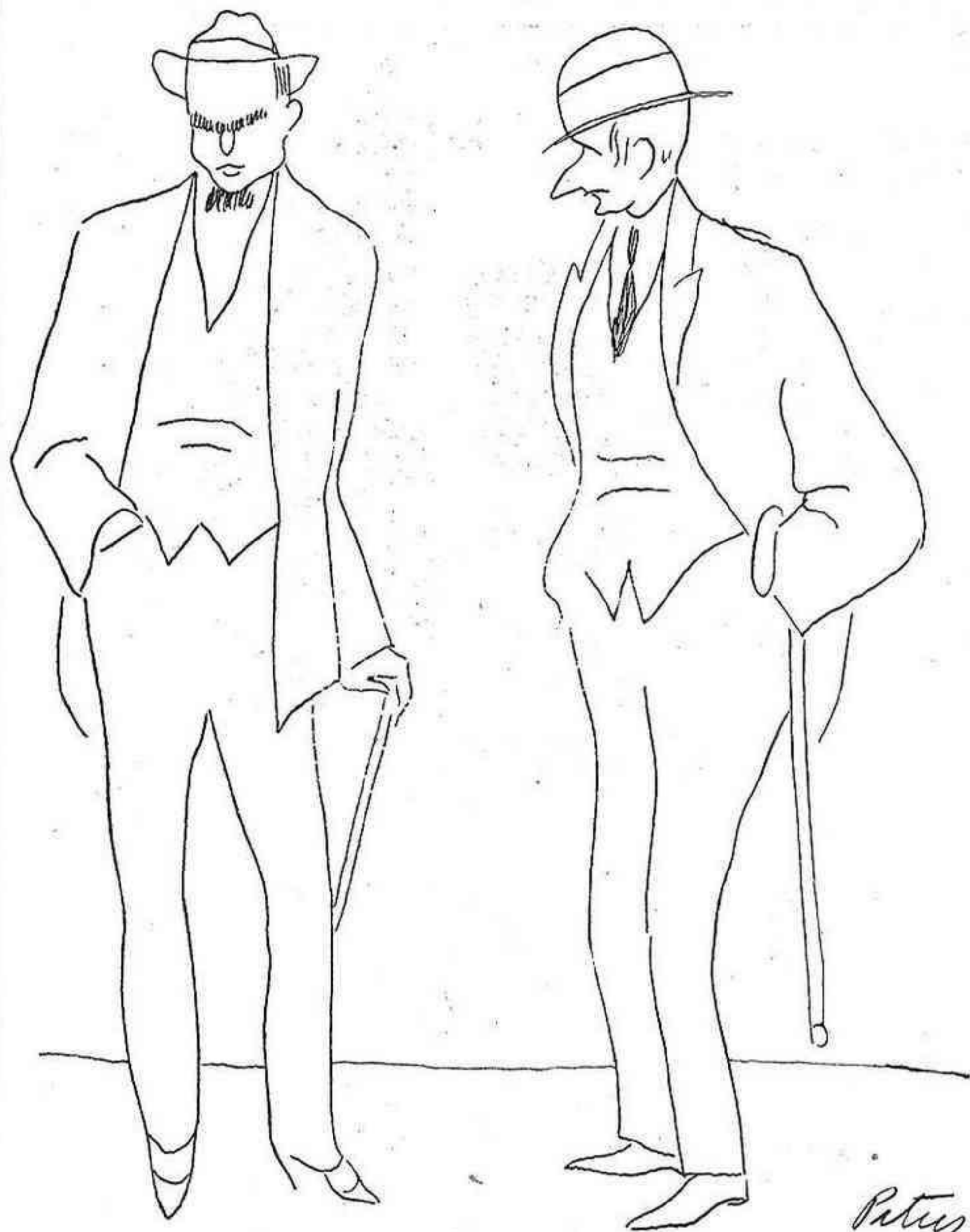
«En los círculos taurinos circula el rumor, con visos de verosimilitud, de que pronto habrá en Barcelona tres plazas de toros.

»El nuevo circo será mayor que los que ahora existen, pues tendrá 20,000 asientos, y se construirá en una de las grandes vías del Ensanche.

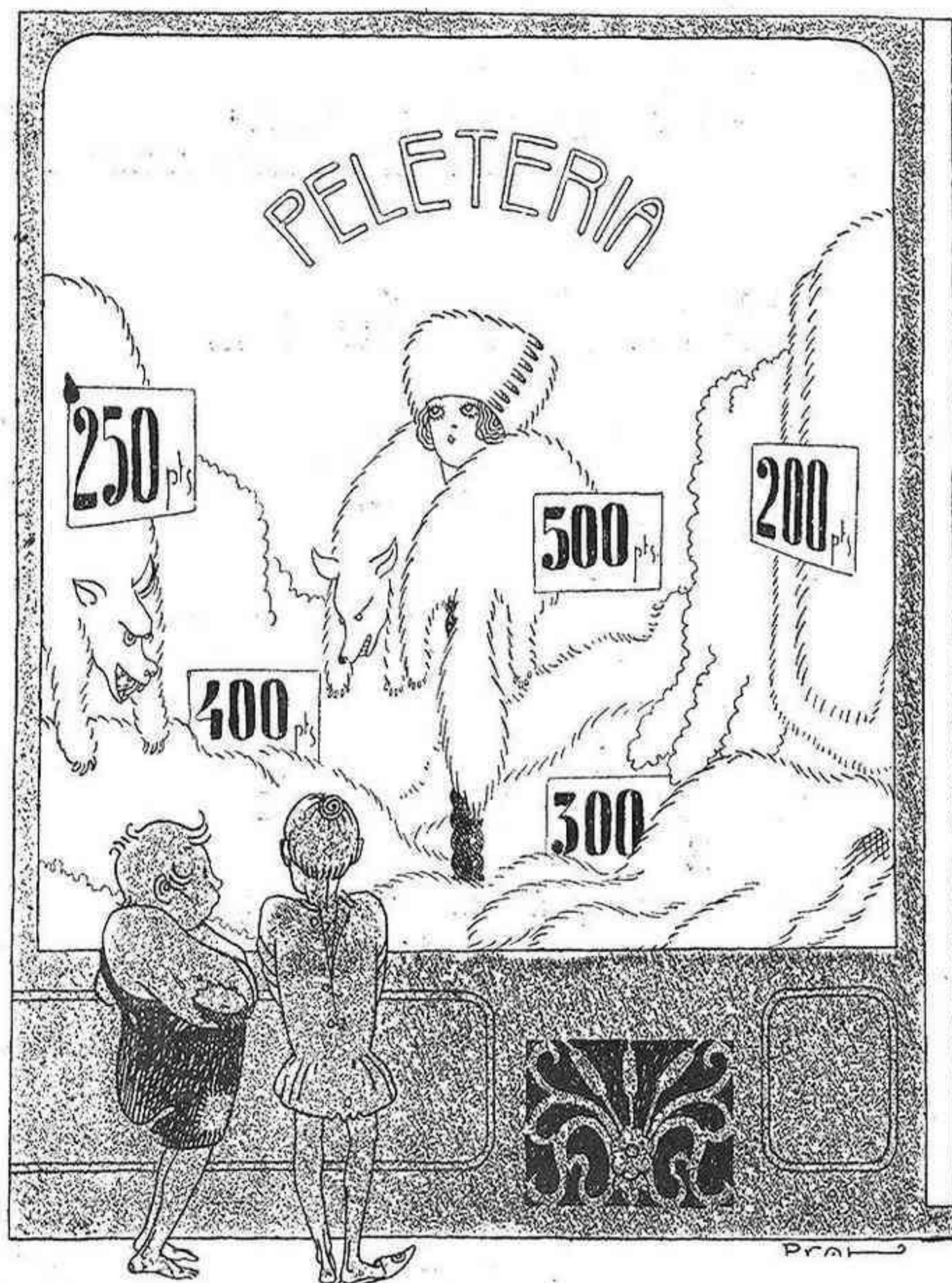
»Se asegura que ya está comprado el terreno y que los arquitectos se comprometen a edificar la nueva plaza en seis meses.»

Naturalment, al llegir-se a Barcelona tan estupenda notícia, tothom va posar-se a riure.

—Una altra plaça de toros?—exclamava la gent de bon sentit.—¡Quin modo de clavar boles!... Com si ja no'n tinguéssim prou i massa amb les dugues que, per vergonya nostra, funcionen a l'entrada d'Hostafrancs i a la Barceloneta!...—

—Mai diries què he somniat aqueixa nit?... Que la sogra m'ha-
 via fugit de casa.
 —La sogra?... No ets pas casat...
 —Ja ho sé; però m'ha donat el mateix gust.

—Amb aquest fret, fa dentetes veure tantes pells.
 —Entrem-hi?... Pot-ser ens donaràn una pelleringa...

I sense trencar-nos-hi més el cap, vàrem donar per falsa la notícia.

No: allò no's podia creure. De segur que, tot plegat, no vindria a ésser altra cosa que una broma de mal gust, inventada pel diari en qüestió, desitjós de molestar als barcelonins fent veure que aquí, en quant a ideals progressius, no és or tot lo que llu, i presentant-nos com a rivals del *propio Zeviya*...

Barcelona amb tres plaçes de toros!... Vaja, ja podia l'autor del infundi tornar-se'n al llit. Encara, gracies a Déu, hi havia entre la Rambla i la «Puerta del Sol» una més que regular diferencia...

Tant convençuts estavem d'això que, decidits a donar a l'oblit l'estranya invenció del diari madrileny, vàrem exclamar, somrient per última vegada:

—Per a creure que, efectivament, se construeix aquesta nova plaça, abans que tot serà precís veure-ho.

.....
 ¡Mea culpa, mea culpa, mea máxima culpa!... Donem-nos tres cops al pit i confessem amb tota humilitat el nostre immens error i la nostra seràfica candidès...

Volem veure-ho, per a creure-ho?

Doncs, l'hora és arribada, estimat lector. La nova plaça de toros, anunciada a darrers d'abril per un diari madrileny, està ja en vies de passar a la categoria de fet consumat.

No, no ho dubtis, que jo també ho havia dubtat i no he tingut, al fi, altre remei que rendir-me a l'evidencia.

Sabs on és la plaça de Tetuàn?... Doncs, situa't al mig d'aquesta plaça i, xano xano, Gran Via enllà, vés caminant en direcció a Sant Martí.

Passats quatre carrers, que són els de Roger de Flor, Nàpols, Sicília i Cerdenya, trobes el de Marina. Arribat allí, t'acostes al gran solar, tancat de parets, que forma el xanfrà Nord, fiques el nas per la porta mal closa, i... ¿ho creus, ara?...

Aquest immens còrcol que'ls excavadors han obert en el terreny argilós, és el traçat de la nova plaça de toros.

Aquests murs de pedra i maons que febrilment s'aixequen, són els fonaments i les parets de la nova plaça de toros.

Aquestes brigades d'obriers, aquests carros, aquest vertiginós moviment, tot està consagrat a la construcció de la nova plaça de toros...

Ho creus, ara que ho veus?... El lloc fins resulta pintoresc. Aquí, el famós «Convent dels goços», amb sos murs esquerdatats i ses vigues consumides; allà el temple de la Sagrada Família, llançant a l'aire els seus quatre campanars plens d'esclètxes i de lletres; a la dreta, camps de blat; a l'esquerra, hortes cobertes de bròquils i escaroles; i aquí i allà, i a tot arreu, fàbriques i més fàbriques que envien al cel l'encens negrós de les seves xamaneies...

Veient, en mig d'aquesta planura, alçar-se la nova plaça de toros, en la qual ni tu ni jo no creïem, què penses, lector?...

Amb seguretat, no ho sé, però suposo que estaràs «contentíssim» i no m'estranyaria gens que, pam més o menys, les teves reflexions fossin bastant parescudes a les que a hores d'ara estàn fent tots els «companys de causa».

Per la meva part, confesso ingènuament que, en aquest

assumpte, puc dir lo mateix que aquell personatge de la sarçuela:

— «Yo soy libre-pensador, pero esto no lo había pensado nunca».

No; a mi solen acudir-se'm moltes coses rares, però que a Barcelona pogués aixecar-s'hi una tercera plaça de toros, no se m'hauria ocorregut mai.

Podem anar parlant de l'enlairament de Catalunya, de mancomunitats, de vistes a Europa!... Podem cantar els *Segadors*, i juntar-nos en assemblea «magna» cada quinze dies i riure'ns de la gent de «allende el Ebro»!...

Una plaça de toros a la Creu Coberta, una altra a la Barceloneta i una altra al carrer de Marina...

Heu-se-la aquí la nostra europeització...

A. MARCH

Tirem-hi un vel?

Sí, tirem-li.

Aqueixa moda nova del vel moresc, que acaba d'inventar la coqueteria femenina, no pot durar encara que s'hi empenyin tots els Paquins de la terra.

Tirem, doncs, un vel damunt d'aquella extravagància nascuda en l'imaginació malalta d'un modisto parisenc; moda que arrelarà encara menys que aquella altra de la falda-pantalón de tristes recordances.

A les nostres extremades femelles que s'atreveixin a sortir al carrer duent el nas i la boca tapats amb el vel moresc, pot-ser no les apedregaràn com a les senyores «pantalones», però és segur que rebràn, per part dels ciutadans honrats, el més absolut despreci.

No haveu vist el figuri?

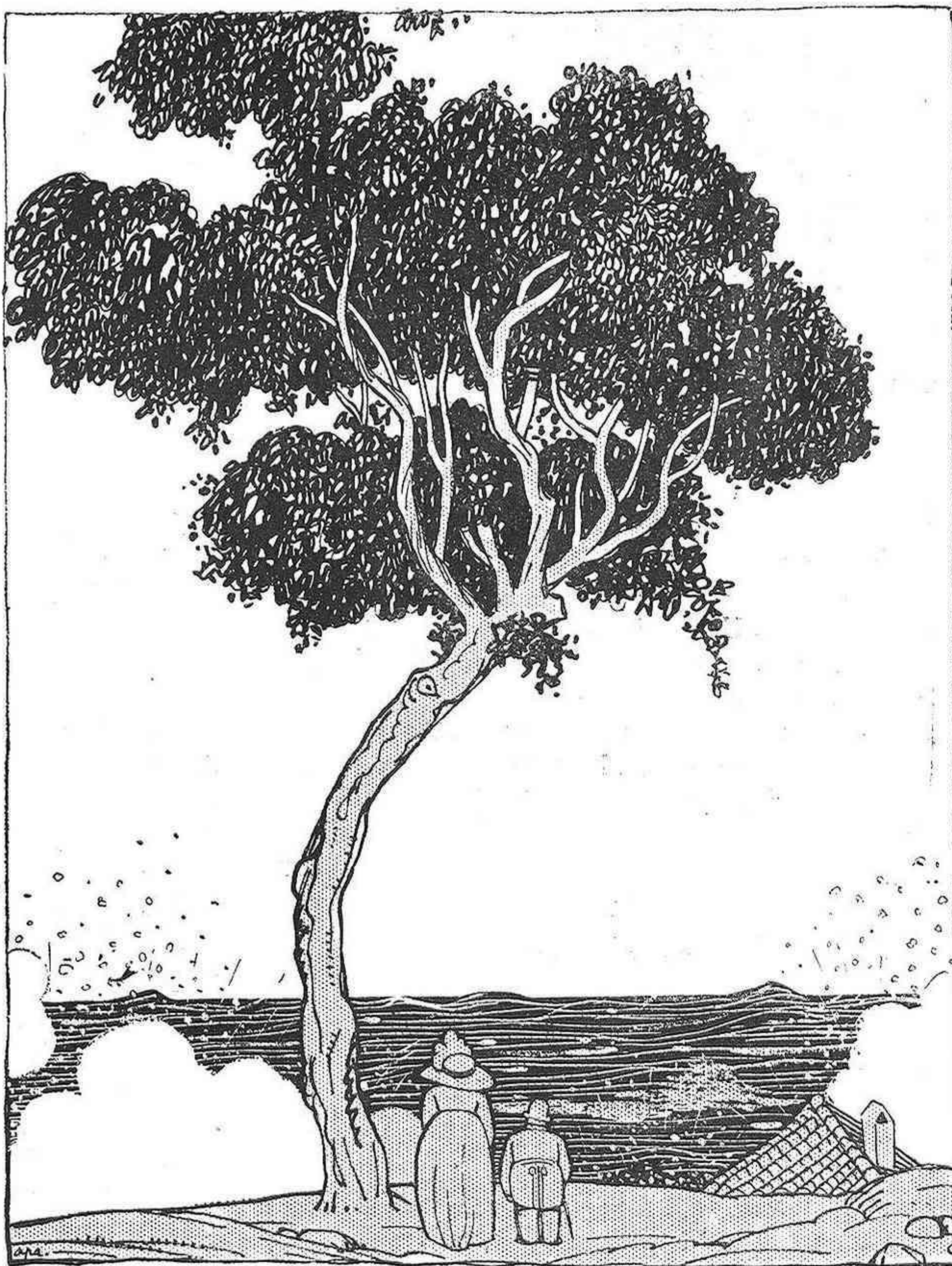
La veritat siga dita: el tal vel resulta anti-estètic de debò i altament ridícol. Sembla un morralet, parlant amb perdó. Que allò ho col·loquessin els gendres a les sogres, conformes; però que aquella bufanda inquisitorial la gastin les dones joves i guapes, és lo que no pot capir-se ni es pot acceptar sense protesta. Allò no és un vel; allò és un veritable teló de boca. I no serem pas nosaltres dels últims ciutadans que, plens d'indignació, ens posem a cridar com en Montero: «¡Arriba el telón!».

Està bé que's cobreixin la boca les dones que la gasten lletja, les que no tenen dents o les que'ls hi *sondela la muy*;

però ¿tapar-se l'exquisit morret, les nostres nenes? ¿negar-nos la picardia del somriure; que és pot-ser la més característica de les seves hermosures? Això fóra un crim de lesa ciutadania que, cas de cometre's, esperem que les autoritats no voldrà deixar impune.

Direu que queden els ulls al descobert; els ulls!... el mirall de l'ànima!... Consol per als poetes, que a la majoria de mortals no'ns és dable assolir; quelcom subtil, filosòfic... com la «periferia» d'en Lerroux. Els ulls seràn tant llegibles, tant transparents, tant clars com volgueu, però s'ha de confessar que amb un senzill moviment de llavis les dones saben dir-nos-ho tot, i que canviant una mitja rialla ens entenem tot seguit.

«¿Me miras y sonríes?... Señal que me quieres», diu la dita clàssica; i aquesta noble intel·ligència amorosa, delicat flirt espiritual, que és una de les més excelses glories de l'home i de la dona, l'havem ara de perdre pel capritxo d'un sastre bromista o fantasiós?... *Jamais de la vie!*

— Manoi, Carmeta! I que petit se veu l'home davant d'aquests espectacles de la Naturalesa!

ELS ACTIUS

—Amb dos anys hem alçat un gran temple!
—Amb dos mesos alçarem una gran plaça!

Però no'ns alarmem abans d'hora. Je veureu com això del vel moresc no passarà del *Fèmina* i de les altres revistes de modes similars. Un figurí il·lusori que les mateixes senyores que han d'implantar-lo a les nostres rambles s'apressuraran a desterrar per sempre més.

Sols haveu de tenir en compte una cosa. Aqueix vel els hi tapa completament la boca. I, una nosa que les privi poc o molt d'enraonar, no pot tenir acceptació, entre les nostres dones.

PEPIS

Notes sportives

FOOT-BALL

Altres cop el «Barcelona» ha sigut batut. En el partit celebrat diumenge, entre ell i l'«Internacional», aquest feu dos tantos contra un del seu contrincant.

El «Barcelona» ha començat a jugar el campionat amb un *team* compost d'elements valiosos com pot-ser cap altre club els tingui, però completament desprovistos de cohesió.

En els tres partits ha presentat tres *teams* distints, i això no pot conduir més que al desastre.

L'experiència és mare de la ciència, i per a bé del *foot-ball* seriós, les derrotes del «Barcelona» seràn profitoses, car no hi hà pas dubte que, donat l'entusiasme dels seus directors, ara s'aixecarà més potent i amb nova disciplina, única força que'ls manca per a adjudicar-se la victòria.

— Del partit entre l'«Espanya» i el «Català» no cal dir que guanyà el primer per una futralada de *goals*.

Els pallassos, els equilibristes, els cavalls mansos i les besties ensinestrades.

Un circ equestre és com el seu nom indica, una rodona dedicada als cavalls; però per extensió també està dedicada als homes dotats d'habilitats precioses i de les bestioles plenes d'enginy i en ple equilibri corporal.

Les besties acostumen a ésser goços, lleons, micos o elefants; els homes molt sovint són dones.

El circ el forma una tanca coberta de vellut; per la part de fora hi hà els seients; en el clos, a terra, serradures; de tant en tant hi col·loquen una catifa. Del sostre, elegantment combinats amb els llums d'arc voltàic, pengen trapecis, anelles, escales de níquel i filferros.

Quan és l'hora, en els seients hi hà poca o molta gent. Siga com siga, una banda estrident sona. Es la sinfonia. Després surt un home desllorigat com una serp. Aquest s'arrenca els ulls-de-poll amb les dents, fa una vaga amb les cames i trenca una nou d'un cop de cul.

Després surt un cavall blanc molt gros; té una gropa com una catedral i trota pesadament com si li haguessin donat corda.

Una moneta, vestida de punt i d'antiquel·les, fa tercerilles sobre d'ell. La damisel·la, després, trenca uns cercols de paper virolat.

Seguidament vénen uns pallassos que fan l'entrada còmica.

L'entrada còmica és sempre un espectacle encantador. En ell hi prenen part el tonto, el savi i el *regiseur* de la casa.

Als infants els fa riure molt el tonto; als senyors els admira l'agilitat que, en botar, ensenya el savi; als esperits de bon gust els encanta la pacient serenitat del *regiseur*, que invariablement se diu senyor Rodríguez.

Després ve una altra moneta que treballa sobre un filferro, i seguidament un que fa girar plats per sobre'l cap.

Surten uns altres pallassos que representen una altra escena còmica. Seguidament una altra família molt ben arreglada de carns i formes, treballa en les barres fices.

Després surt un lletrero que diu «15 minuts de repòs».

La banda, mentres tant, ha sonat. La vetlla segueix igual, sonant la banda i lluint-se els artistes; de tant en tant hi hà els quinze minuts de repòs.

Després munten una gavia, en ella hi entren un domador i els seus criats. Darrera d'ells les feres.

Les feres són arnades i fan riure; el domador fa riure més que les feres, amb el seu revòlver i sa tralla.

Quan tots els lleons han saltat, la banda sona més fort; la funció és acabada.

Sembla impossible; però això és un espectacle divertit, divertidíssim, que'ns encanta.

LETTA

—Còm és que sempre dus el coll de la camisa groguenc i brutós?
—Oh, és que'ls colls massa blancs són embrutadiços.

Del jardí dels humoristes

CADA HU PEL SEU OFICI

Són les dues de la matinada.

El corrector d'un gran diari està acabant d'enllestir les proves d'impremta per l'edició del matí, quan de prompte sent trucar el telèfon. Deixa la feina que té entre mans i se'n va a l'aparell.

—Digui... Qui demana?

—La redacció d'*El Ideal*?

—Sí, senyor... Digui.

—Els participo que al carrer de Santa Quiteria s'hi ha declarat ara mateix un formidable incendi.

—Està bé. Es a dir, no està gaire bé; però... vaja... gracies!—

El corrector, pressurós, amb ganes de complir, segueix immediatament totes les sales de la redacció, per veure si encara hi queda cap repòrter dels que's dediquen a l'informació de successos.

Ningú! Tots se n'havien anat a dormir. Unicament, en la biblioteca, hi resta el senyor Mirallets, l'encarregat de l'informació aristocràtica, el redactor de les cròniques de salons, que sab descriure amb gran esplendor les festes de l'alta societat.

—Senyor Mirallets,—li diu el corrector;—miri, acaben de telefonar que hi hà un incendi horrorós al carrer de Santa Quiteria. Hauria de fer el favor d'arribar-s'hi. No hi hà cap més redactor disponible, i seria una llàstima que, havent-hi temps, sortís el número sense aqueixa important informació.—

El senyor Mirallets se posa el berret, agafa un grapat de quartilles, surt al carrer, pren un automòbil... i al cap de mitja hora torna a la redacció amb unes notes que deien:

«*Magnífic incendi.*—Un dels més brillants i sumptuosos incendis de la temporada, s'ha declarat aqueixa nit en el soberb palau dels senyors X, en l'avinguda de Santa Quiteria, número dotze. Les radiants flames il·luminaven esplèndidament tot el barri aristocràtic; flames elegants i joganeres, a les quals acompanyava un fum tupid i sever, que s'elevava graciosament pel damunt de l'edifici.

»Entretant, anaven sortint de la casa, amb una activitat i un zel extraordinari, que proven la gran passió pel sport modern de les carreres a peu, totes les distingides personalitats del veïnat: el comte de Pinatell, que portava un elegant *kimono*, florejat d'*orquídees*, molt adaptat a les circumstancies; i la seva senyora, que vestia una riquíssima bata de dormir, ribetejada d'entredós. El baró de la Mola, que duia una finíssima camisa de color de rosa i sabatilles de pell de cocodril; i la seva filla, que llua un moníssim *cubrecorsé* de seda i cotó. I molts i molts altres que sentim no recordar.

»Entre les autoritats presents a tant important acte, reconeguerem al senyor Governador, a l'Arcalde i al qüefe de policia, que's mostrà solícit amb tothom.

»En resum, una simpàtica reunió en la que hi hem passat agradabilíssimament l'estona i que s'ha perllongat fins a altes

hores de la matinada. Llàstima que tot d'un plegat vinguessin els bombers a *aiguar* la festa!».

GEBBE

GLOSARI

BOICOT DE GARGAMELLES?

El descalificat «pollo Oteyza», aquell jovincel dels «límpidos blasones», únic descendent en línia directa de don Clodoaldo Piñol, tindrà ara bona ocasió i magnífic tema per a tornar les pilotes a la flamant «Asociación de la Prensa Diaria». Perque, mirin que lo que acaba de fer aquesta bona senyora es mereia, no un tribunal d'honor, sinó tota una assamblea del Sant Ofici.

És el cas que l'esmentada «Asociación» va anunciar extra-oficialment el seu pròxim festival benèfic amb la col·laboració de la jove i celebradíssima artista Conxa Supervía, que havia de cantar «Il Barbriere». Ferò, com siga que's troba actualment a Barcelona l'eminent Barrientos, creadora del paper de «Rosina»,—i magnífic esqué per a una funció en la que tot són ganancies—s'ha cregut que, amb aquell projecte, aquesta il·lustre diva es donaria per molestada; i sembla que's desisteix del «Barbero-Supervía» per a donar preferència a donya María, l'ex-estanquera.

¿De manera que, per a rendir homenatge a la Barrientos—que ja és pinàcul de gloria—i sempre mirant de reüll a la llibreteta de la Caixa d'Estalvis,—els nostres periodistes associats no tindran ara inconvenient en tornar endarrera, trepitjant grollerament l'honra artística i l'amor propi de la simpàtica i moesta Supervía?

Un xic més de mirament i d'escrupol, cavallers!

Els membres de l'«Asociación» són uns senyors molt reposats, candidats a patums, gent de pès, quasi tots, però en aquest cas han demostrat una lleugeresa inaudita, digna d'ésser envejada pel més intrèpid dels «boy-scouts».

Ara li estaria bé, a la goluda «Asociación», que les il·lustres gargamelles—les dues excel·lents i les altres—s'unissin totes en defensa de la classe i es neguessin a pendre part en el festival.

Veiam si, encara, «Il Barbriere» l'haurà de cantar el senyor Corominas!

Si així fos, seria qüestió de començar a tapar ara, perque aleshores sí que tindrien un ple dels que fan època.

XARAU

SARÇUELA

Hi hà a Barcelona tres diaris que són el nostre encant. Ens referim a *La Vanguardia*, *Las Noticias* i *El Día Gráfico*.

Són tots tres un jardí florit de flors pecaminoses, són tots tres més relliscosos que les atraccions del «Saturno Parck». Se veu que als redactors llurs els riuen les orelles.

Som avui al dia 2, dimarts, mireu:

Diu *La Vanguardia*:

«Ocupándose de ello la *Revista Teatrale Italiana*, recuerda que el padre de Goldoni condujo a éste, cuando apenas tenía quince años, a ver una enferma joven y bastante más hermosa que honesta. Entró en la estancia de la paciente y su padre le obligó luego a salir de allí, indicándole que fuese a esperarle en la cocina, donde le hizo compañía la madre de la enferma, para que no se aburriera.

»¡Oh, cuánta cortesía!—escribió el mismo Goldoni.—La vieja me invitó a visitar todos los departamentos de la casa; me dijo que su hija padecía una enfermedad sin importancia y que podía volver a visitarlas sin que me acompañase mi padre. Aquel mismo día volví solo. La vieja me llevó al cuarto de la enferma y dijo al entrar: «Mira, hija mía, con que prisa ha vuelto el doctorcito para enterarse de tu estado. Acérquese usted, doctor, y tome el pulso a la muchacha. Hágame el favor de tomar asiento. Vea, examíne, observe...»

»En esto llegó el padre echando chispas. Sin duda alguien le había dicho donde estaba el pequeño. Le cogió por un brazo y se lo llevó a su casa. Allí le sermoné, le apostrofó y aun cuentan las crónicas que le propinó algunos azotes muy bien intencionados».

Carai! Això sembla el *Papitu*, *La Pepa* o el *K. D. T.*

Que dirà el senyor comte de Santa María de Pomés i de Tomar?

Sembla impossible. Tant mauristes i tant verds!

Segueix *El Día Gráfico*:

«La señorita Paquita X. de Z. dió a luz con felicidad el dia 23, un hermoso niño...»

Home, home!... les senyoretetes honestes no pareixen; això ho fan les senyores. Entre aquestes brometes i aquells ous, ja tornem a ésser en les regions de l'anomenat *K. D. T.*

En el mateix *Día Gráfico*, el nostre amic Montaner—de Montaner, que diu en Marius,—ens demostra que s'ha passat la vetlla, llegint a Calderón.

«Hoy todo es oro, nieve y grana.»

Clavat:

«Estas que fueron pompa y alegría
Despertando al albor de la mañana
Por la noche serán lástima vana
Durmiendo en brazos de la noche fría.

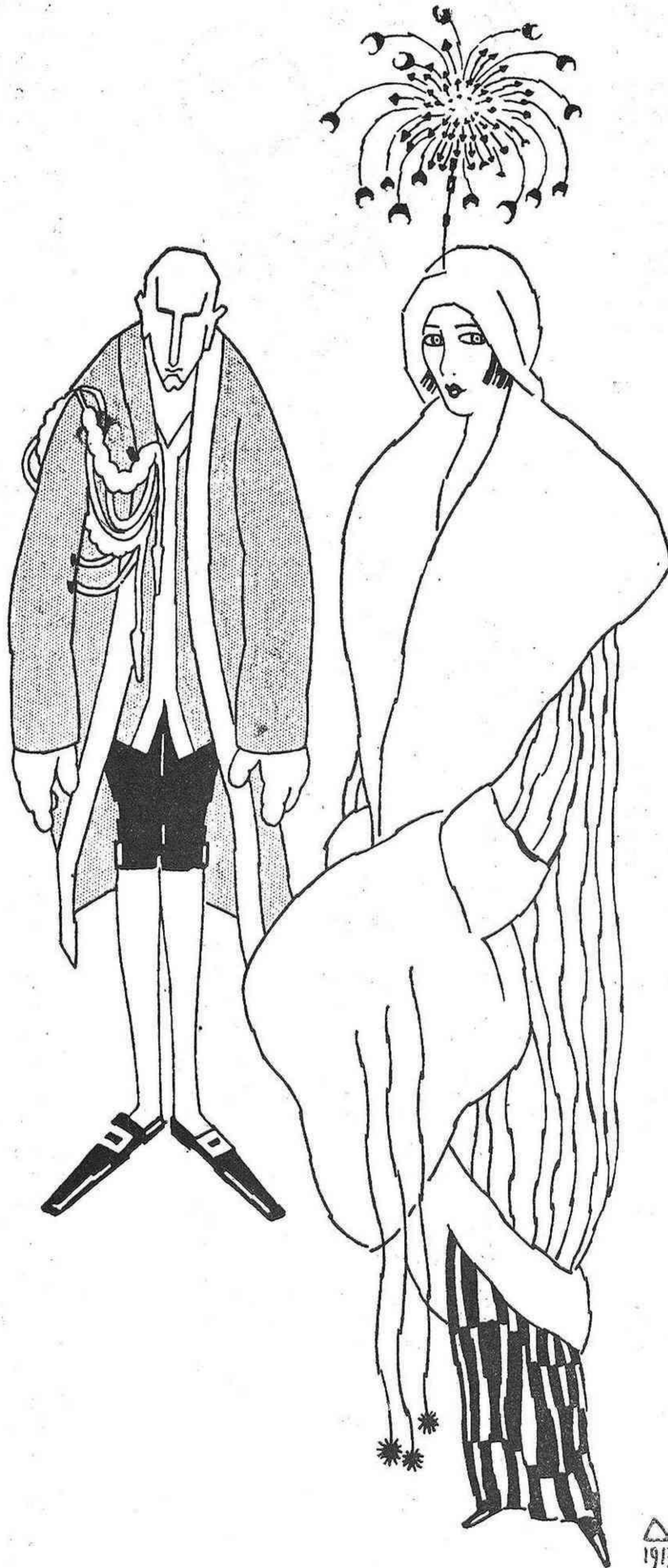
Este matiz que al cielo desafía
Iris listado de oro, nieve y grana
Será escarmiento de la raza humana
Tanto se aprende en término de un día».

Mañana.

Humana.

Oro, nieve y grana.

Senyor de Montaner, treguis el *chambergo* i saludí al bon don Pere, son espill.

SENYORIU

- La senyora marquesa voldrà l'automòbil per a anar al Liceo?
- No; és un trasto que en Lerroux l'ha vulgaritzat massa. Hi aniré amb tranvia.

De *Las Noticias*, és admirable l'estil del senyor Max.

Apuntin:

«*Sánchez de Toça levanta gallardamente la punta del velo. Precisa que el Gobierno, si lo hay en España, lo descorra completamente...*»

Pobre Lerroux! Aquests conservadors el deixaràn completament ignocent; ja no han d'ésser els joves barbres sinó els conservadors, el Govern, qui faci tals facecies.

MONI

PAPERAM

TRIBUTO AL ODIU. *Diseño de una filosofía consoladora*, per *Sebastià Gomila*.—L'autor, que ja té un nom en el món de les lletres, havent-se ja revelat en distintes ocasions com a cultíssim cronista i novelista excel·lent, acaba de presentar-se al públic en un nou aspecte, firmant un llibre de filosofia pràctica. *Tributo al odio* és l'obra sana d'un pensador i d'un erudit. En els dotze capítols de que consta el volum, tots ells interessants, plens d'idees noves, d'esperit crític i d'amenitat, se'ns mostra, el senyor Gomila, un valent i un sincer; doncs, encara que's nota en aqueixes pàgines l'influència de la moderna filosofia nord-americana, resulta, el llibre, personalíssim i original.

COMPENDIO DE FÍSICA Y QUÍMICA, per *J. Kleiber* i *J. Estalella*.—Ha sigut una bona pensada dels autors, el compendiar en un sol text els dos tractats populars de Física i de Química, que ja havien obtingut gran èxit anteriorment. El nou llibre és de gran interès per a tota mena de centres instructius. La forma clara i senzilla amb que s'exposen els conceptes li donen un alt valor pedagògic. Un compendi que està cridat a obtindre un gran sucés. Ha sigut editat amb excel·lent presentació per la casa G. Gili.

El PARSIFAL, de *Wagner*, per *Enric Sánchez Torres*.—Es un entretenimentat follet de circumstancies, en el qual s'hi estudien l'esperit, la

Eustaquio Gutiérrez Sánchez, guardador del orden callejero, para lo que gusten mandar.

tècnica i l'estètica de la famosa obra musical del mestre de Bayreuth. El seu text pot fer gran servei als dilettanti. Va acompanyat d'una curta biografia.

La Exposición Nacional de Panamá.—Follet de propaganda per a aquest grandíós certàmen que ha d'inaugurar-se en Novembre de l'any vinent.

Lectura Popular. (*Biblioteca d'Autors catalans*).—Van donats a llum ja més de trenta quaderns, essent cada dia més gran l'èxit d'aquesta interessant publicació.

Sindicalismo internacional.—Estudi històric de l'origen i desenvolupament del Moviment Sindicalista obrer i la seva transcendència. Se publica per quaderns.

El carboner.—Cançó popular catalana, lletra amb variants i música per a piano. Forma part de la col·lecció «Cançoners Popular» i és la que porta el número 100.

SEPT SCIENCES

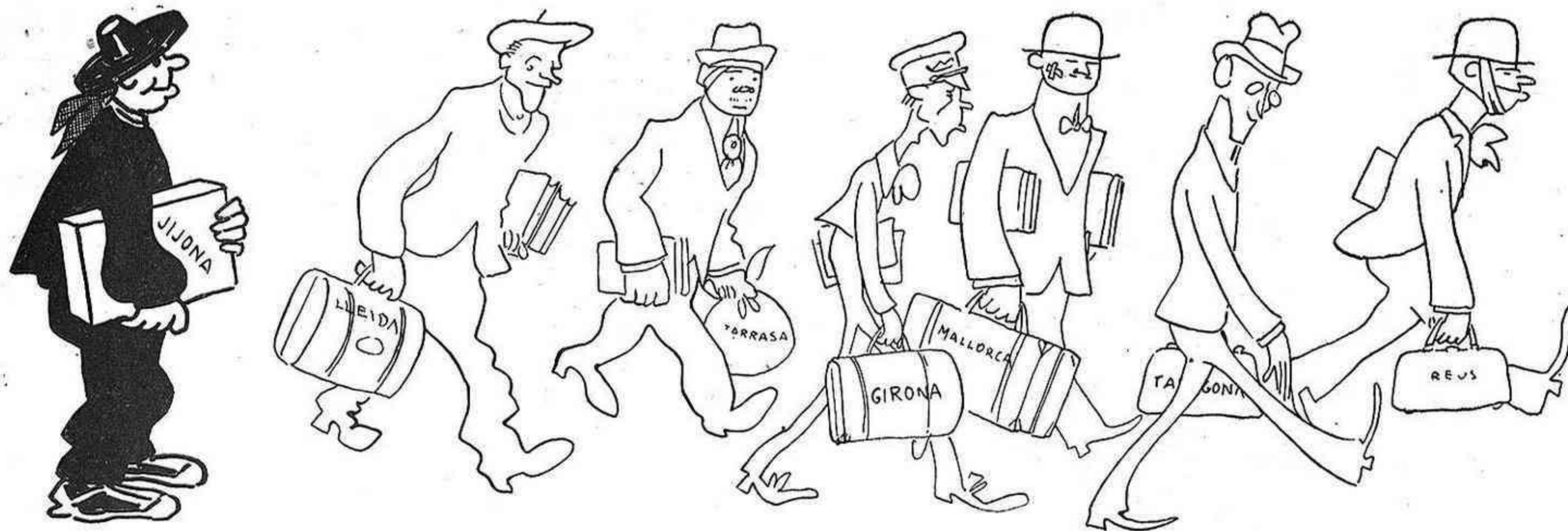
TELÓ ENLAIRE

PRINCIPAL.—La comedieta *A la orillica del Ebro* va obtindre un bon èxit, la prova és que'l seu autor, l'eminent poeta Apeles Mestres se vegé obligat a sortir a rebre els aplaudiments de la concurrència.

L'arranjament és obra del celebrat autor Pau Parellada, qui mereix una sincera felicitació perquè ha sapigut transportar *L'Avi*, amb molta cura, tal com cal a una persona d'edat.

— Demà và la primera de *Papà*, comedia en tres actes d'en De Flers i Caillabet, trasplantada a l'escena catalana pel senyor Moliner.

LICEO.—*Dinorah*, l'aixerida òpera pastoral d'en Meyerbeer, valgué a la cèlebre Barrientos, una continuada serie d'ovacions. I s'ho mereixia, en veritat, perquè tota la nit va estar fent meravelles amb la gargamella. Després del popular *vals de la sombra*, allò va semblar que s'ensorrava. Hem de reconèixer que, d'entre totes les dives-flautes que corren pel món, la nostra il·lustre Marieta és la primera.

DEL CONFLICTE ESTUDIANTIL

La solució lògica i esperada.

Fins en Lerroux va sentir-se filarmònic aquell vespre i aplaudia entusiasmat desde la seva llotgeta.

— Dimarts va anar la primera de *Gioconda*, i per a abans d'ahir estava anunciada la despedida «definitiva» (?) del tenor De Muro. El programa no podia ésser més engrescador: *Cavalleria Rusticana*, cançonetes napolitanes, fragment de *Andrea Chenier* i dos actes de *Rigoletto*, acompanyats d'aquell *rossinyolet* del «Bosque» que's diu Albertina Cassani.

— La funció de despedida de la Conxa Supervía fou un aconxeixement. La nostra exquisida cantatriu interpretà, de nou, *Carmen*, amb en De Muro, repartint-se els dos artistes les entusiastes aclamacions del lluit auditori.

La Supervía ens obsequià, además, amb la cançó catalana *El frare* i amb la romança de *Mignon*.

Una vetlla deliciosa!

— Ha arribat a Barcelona la gran soprano Margot Kaftal. Ve per als ensaigs de *Parsifal*, que s'han emprès ara amb molta febre baix la batuta d'en Beidler.

NOVEDADES.—Diumenge a la nit va despedir-se del nostre públic l'excel·lent actor Tallaví. Va despedir-se amb la mateixa funció del benefici, celebrada pocs dies abans, *Amo y criado*, comedia clàssica, i *Los malhechores del bien*, d'en Benavente, obres que interpreta admirablement el festejat artista.

Bon viatge, i que'l poguem tornar a aplaudir aviat.

— Pròximament: Temporada d'opereta. Primer actor: Josep Bergés. Direcció artística: Amadeu Vives. Gran estrena: *Los cuákeros*.

TÍVOLI.—Els micos *Maxim* i *Maximino* estan fent les delícies dels parroquians. Aahir, debut de *Colimán y compañía*, fenomenals diabolistes.

NUEVO.—S'ha estrenat en aquest teatre un sainet català *A la casa de «socorro»*, lletra dels germans Corominas. Se tracta d'un quadret de costums, en el qual hi juguen alguns tipus molt ben observats. L'obreta resulta entretinguda; és escrita amb un llenguatge culte; i el públic hi riu els mols xistus que conté.

— Avui, primera de *¿Segue arriba el telón?*, tercera part de la revista monterista.

APOLO.—La companyia Rojas acaba d'apuntar-se'n una altra de bona amb la notable interpretació d'un nou drama detectivista, *El hombre de la capa roja*, d'en Josep Artís. Es aquesta una obra de trama, plena de coses inversemblables, però plena, també, de trucs escènics de gran efecte. Foren molt aplaudits, autor i artistes.

CÓMICO.—Ha obert novament les portes, amb una companyia de sarçuela i opereta que dirigeix el veterà Enric Palacios.

La novetat de la funció inaugural, que degué tenir lloc ahir, va ésser l'estrena de *La gloria de los vencidos*, música del mestre Luna. D'aqueixa partitura se'n fan grans elogis. Veurem lo que n'haurà resultat.

ESPAÑOL.—Demà intentarà una nova campanya amb el genre dramàtic; havent-hi davant d'una discreta companyia el conegut actor senyor Enric Guitart.

Començaràn amb *Las dos golfas*, celebrat melodrama d'en Decourcelle.

Notes d'art

FAIANS CATALÀ

EXPOSICIÓ LOYGORRI.—L'inauguració de la temporada, en l'elegantíssim establiment del senyor Segura, s'ha verificat el primer del corrent, amb una dotzena d'obres d'en Josep Loygorri.

Dins un clos de cortinatges, en una llum velada, entre l'ambient perfumat per un pebeter, els quadros de l'artista prenen una dolçor i un encant especial.

En nostre entendre, no són pas encara lo que tindrien d'ésser; és a dir, les obres d'avui són tot just una revelació de lo que seràn les de demà.

A en Loygorri, que té quelcom de Zuloaga i de Chicharro, li manca la fermesa en el dibuix i la plenitud en la construcció. Les seves pintures *primegen*. Les figures, sobre tot, li resulten sense gruix.

L'entonació dels paisatges, en canvi, és fina, i tenen pastositats molt atractives, dintre una mena d'austeritat en la factura, que'ls dona aspecte d'obra intencionada. Els interiors són els que més ens plauen.

En Laygorri ha fet, de totes maneres, una bonica demostració del seu talent.

No hi hà pas dubte que en l'actual exposició, si no s'hi veu encara a l'artista acabat ni ben personal, com ja hem dit al començament, s'hi nota l'evident insinuació d'un pintor ferm i exquisit.

— En una hora diu que va matar seixanta conills.
 — Doncs, si tant bona punteria té, per què no va al moro?

ESQUELLOTS

ABANS d'ahir, dimecres, tinguérem la satisfacció de llençar a la llum el nostre calendari per a 1914; i la satisfacció se'ns tornà aviat boja alegria al veure que'l públic ens prenía materialment els exemplars dels dits. Una sola cosa, doncs, ens causa veritable sentiment, i és que, per la marxa que la venda porta, d'aquí pocs dies no n'hi haurà per qui en voldrà.

Veritat és que, enguany, l'ALMANAC DE L'ESQUELLA DE LA TORRATXA s'ho val. Figurín-se vostès un llibre alegre, simpàtic, festós, aon els millors ninotaires hi han abocat tota la sal del seu llapic, i els millors escriptors tot el pebre de la seva ploma; i a tot això afegeixin-t'hi unes hermoses escobertes simbòliques i un centenar de noies maques que's presenten a concurs... Vaja, que és barato, una pesseta!

UN lema d'un gravat de *El Dia Gráfico*:
 «La manifestación estudiantil delante del Gobierno Civil.»
 Influencias de tenir un poeta a casa.
 Sinó que'ls que's cuiden dels lemes no arriben a Montaner...
 No passen del carrer d'Aribau.

TROBALLES.
 Entre la llista d'objectes trobats en l'interior dels tramvies, aquesta setmana, hi hà *uns rosaris*.
 Reina!
 ¿Si seràn els del senyor comte de Santa María-mare-de-déu de Pomés?

A la cuenta, tenim un Governador que'ns fa la competencia. Cultiva el xisto i és aficionat als jocs de paraules, com els seus subordinats manegen el mauser i cultiven el joc de bastó.

Tenim, doncs, segons indicis, un governador que *xistosseja*. I no hi trobem res que dir. Pot tolerar-se.

De la mateixa manera que hi hà taverners que no són governadors i també fan *xistus*. Exemple:

Amb la moda de canviar el nom conegut i vulgar de les coses per altre nom estranger, avui, de totes les tavernes o botilleríes se'n diuen *Bars*.

I vels-hi-aquí que, per a distingir el seu establiment dels altres, un taverner que's diu Baró ha escrit al damunt de la portalada aquest rètol:

BAR BARO

Lo qual resulta una *bar-bar-itat*!

DARRER FIGURÍ

— Les mans ben abrigadetes, cobert de ploma el cervell... i no hi fa res que's costipin braços, pitrera i clatell!

S'assegura que'l ministre d'Hisenda, en vista de la baixa que's ve observant en la renda de cerilles, té en estudi un projecte per a que sigui la mateixa Tabacalera l'encarregada de fabricar els mistos i administrar-ne la renda.

No'ns faltava més que això!

Preparin-se els fumadors,
que, a dins d'una *paquetilla*,
més d'un cop hi trobaràn
mig *puro* i mitja cerilla.

A l'entrada principal del mercat de la Boqueria, la que dóna a la Rambla, hi han penjat uns guarniments de notable mal gust, construïts amb culs de got i peus de copa.

Artísticament, són detestables; però, això sí, conjuminen admirablement amb les coloraines menjívoles que's vénen a l'interior del mercat... i per les vores.

Baix aquest punt de vista, aquell tò de tomàquets i pebrots, auvergínes i raves de la vidrieria, és una verdadera troballa.

EN virtut d'una pròxima combinació ministerial, al nostre tot just estrenat Governador sembla que li donaràn la cartera de Foment.

I ens deixarà?... Es possible?
tan aviat plega el ram?
No estigui, per nosaltres,
ja està *foment* el camp!

ALGUN diari ha cregut donar una nova sensacional, al publicar les següents ratlles informatives:

«S'assegura que don Alexandre Lerroux està abonat al *Gran Teatre del Liceo*, aquesta temporada».

PIPAROL

ELS TÚNELS DE LA REFORMA

—Me sembla que, si no'ls tanquen, an aquests túnels s'hi ficarà molta gent!

—I de què patia aquell sant varó?
—Ai, senyora! Quan s'arriba a certa altura, tothom pateix de lo mateix: del païdor.

Aquesta temporada?... Abonat?
No, no és d'ara.
En Lerroux ja fa temps que s'hi abona!

NOTES DE CASA.
El president de l'«Asociación de Artistas Líricos y Dramáticos» ens ofereix el nou domicili d'aquesta simpàtica entitat, que acaba d'inaugurar al carrer de Sant Pau, 85, principal.

Agraim a don Antoni Piera la delicada atenció.
— De la Junta de l'Homenatge a Pestalozzi hem rebut una invitació per a assistir a les festes pedagògiques i exposició, que's celebren actualment al Palau de Belles Arts.
Grans mercès.

EN el míting del «Tívoli» els lerrouxistes varen cridar «Abaix els reis!».
Mal fet.
Veiem si, per a castigar-los, aquest any, els Reis, quan passin, no'ls deixaràn res.

QUATRE fulanes pugen a un tramvía, l'interior del qual està totalment ocupat.
Un jove molt elegant s'aixeca i, amb gran cortesia, diu:
—Senyores, ofereixo el meu lloc a la que tinga més edat.
Cap de les fulanes va donar-se per entesa.

CONTES

Un restaurant a l'aire lliure.
El senyor Tramulles demana un arròs amb colomí, i al servir-se-li observa que li han escatimat molt els talls.
—Però... i el colomí?—exclama.
El moço, disculpant-se:
—No'n faci cas... Devia ésser missatger.

Dos estudiants comenten els grans serveis que presten els goços de Terra Nova.
—Jo'n tenia un que va salvar-me en un moment ben terrible.
—Ah, sí?... Explica't; com va succeir?
—Res, figura't que no tenia cap diner, i me'l vaig vendre per vint duros.

A la platea del «Liceo» dos vells amics se retroben després de molts anys. Un d'ells té'ls ulls fixos en una dòna que hi hà en una llotja. L'altre se'n adona i li pregunta:
—Que pot-ser la coneixes, aquella senyora?
—Així, així...
—Ah, no més així, així?
—Sí. Es la meva dòna.

¡Gran éxito!

Se está agotando rápidamente

EL AÑO EN LA MANO

Almanaque-enciclopedia de la vida práctica
para 1914

EL AÑO EN LA MANO regala

a los compradores una participación a un billete entero de la

Lotería de Navidad

e infinidad de objetos de gran valor

PRECIOS

Edición económica 1'50 pesetas
Edición de lujo 2 pesetas

JA HA SORTIT!!!

ES VÈN PER TOT ARREU

ALMANAC DE L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

PER A L'ANY 1914

Formen la col·laboració: Un centenar d'escriptors i artistes, les millors firmes de Catalunya; **Originalíssima coberta en colors**, per *Rosa Riera*; **Els mesos en broma**, per "Apa" i *Moni*

GRAN TORNEIG DE BELLESA FEMENINA

En l'Almanac de l'Esquella d'enguany s'hi publiquen

CENT CARES BONIQUES

d'entre les quals cada llegidor podrà triar la que li agradi més i enviar-nos el vot. L'«hermosura» que obtingui més vots guanyarà en premi un magnífic "Parament de Soltera" (tot el mobiliari d'un dormitori).

L'ALMANAC DE L'ESQUELLA

és el calendari artístic i literari més popular dels que's publiquen

Un llibre ple d'amenitat i CENT NOIES MAQUES

Tot plegat: UNA pesseta

MERCÉ

LES COMPETENCIES

- Que és extrany!... No't vas deixar veure, ahir, per l'Edén...
- No era gaire lluny, no us penseu... Era a cà'n Güell, a ballar el tango.